

Зобов'язанні громадянства, при втраті громадянства, якщо особа вийшла чи втратила громадянство своєї держави, а іншого не добровільно виході із громадянства з метою отримання іншого; при народженні громадянства, які є агаридами. Причому більшість випадків без пруждення від ініціативи внаслідок колізії законодавств окремих держав [3, с. 235]. До двох держав (держави громадянства і держави місцеперебування), особа може належати одночасно, якщо вона перебуває під владою обох держав. Саме тому, на наш погляд, у таких сферах, як право на судовий захист та захист від видачі іноземній державі, статус особи без громадянства у відношенні держави повинен бути ідентичний статусу громадянина.

Крім того, відповідно до яких особи без громадянства, що постійно проживають в Україні, які вчинили злочини за її межами, підлягають кримінальній відповідальності за цим Кодексом, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Отже, без внесення змін до зазначеної статті КК створюється ситуація колізії між різними нормами загальної частини цього Кодексу.

Після прийняття нового Кримінального процесуального кодексу України 2012 р., а також згаданого вище Закону України «Про внесення змін до деяких законів України про процедуру кримінального судочинства» з метою мінімізації процесуальних колісій, які виникли внаслідок незмінності та дивергенції положень ч. 1 ст. 27 Закону України «Про правовий режим осіб без громадянства», якими передбачається, що особа без громадянства, яка постійно проживає в Україні і вчинила злочин поза межами України, не може бути видана іншій державі для притягнення до кримінальної відповідальності чи для виконання вироку суду.

Незрозумілим, на наш погляд, також є підхід законодавця щодо відмови від такої обов'язкової умови, за якої могла б бути видана іноземній державі осірання, як наявність відповідного міжнародного договору з територією України. Адже у сучасному міжнародному праві важливим є те, що кою державою вчинено злочин, а не її обов'язок. Обов'язком вона стає внаслідок двостороннього договору про взаємну правову допомогу лише за наявності злочинних справ [4, с. 305].

У кримінальному праві видача може здійснюватися лише стосовно певних злочинів, які вказується в договорі. Обидві держави повинні дотримуватися перелік яких злочинів кримінальності», тобто злочин, за вчинення якого за-принципу «

питується видача, повинен визнаватися злочином в законодавстві обох держав. Договором можуть встановлюватися умови, які дозволяють відмовити у видачі. До них належать, головним чином, об'єднані підозри держави, що робить запит, про те, що особа переслідується за політичними мотивами або що у разі видачі вона може бути піддана страті [5, с. 23].

На підставі викладеного можна констатувати, що норми чинного наразі КК (так само, як і кримінального процесуального законодавства), якими передбачуються підстави та порядок притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які підлягають такій відповідальності за законодавством іноземної держави і перебувають на території України, потребують перегляду та відповідного законодавчого втручання.

Література

1. Конвенція про статус агаридів 1954 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до Конвенції: <http://zakon4.gada.gov.ua/laws/>
2. Долженко В. І. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства / В. І. Долженко, О. О. Литовченко. – Кременчук, 2012. – 24 с.
3. Репецький В. М. Міжнародне публічне право: підручник / В. М. Репецький, В. М. Лисик, М. М. Микієвич, А. О. Андрушевич, О. В. Буткевич; ред.: В. М. Репецький; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2012. – 437 с.
4. Черкес М. Ю. Міжнародне право: підручник / М. Ю. Черкес. – К.: Правова єдність, 2009. – 392 с.
5. Палгева Ю. С. Погляд на національне законодавство і міжнародні норми в контексті інституту екстрадиції / Ю. С. Палгева // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Юридичні науки». – 2011. – № 1 (1). – С. 22–27.

УДК 343.9 (043.2)

ПОПІЛЬЧАК А. О., асистент, Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РОЗСІЛДЖАННЯ КОНТРАБАНДИ

У сучасних ринкових умовах, коли економіка України стала «відкритою», а державні кордони «прозорими», поряд з економічними злочинами різко зросла і контрабанда. Ріст контрабанди також зумовлюється і тим, що на даний час в Україні значно ускладнюється криміногенна ситуація і надалі спостерігається тенденція в сторону її погіршення, що зумовлена негативними факторами світової фінансової і економічної кризи.

Нині однією із негативних тенденцій боротьби з контрабандою є те, що перспективи і можливості судового вирішення кримінальних справ даної категорії залягають у невеликих. За даними Служби безпеки України до

суду надходить тільки 25 % порушених митними органами кримінальних справ про контрабанду, а отримує покарання – декілька частин обвинувачених. Тому контрабанда, яку неадаремно іноді ще називають «другою найдавнішою професією», набула організованого, витонченого і професійного характеру, стала «галуззю злочинної індустрії» у сфері кримінального бізнесу.

Аналіз практики боротьби з контрабандою свідчить про те, що в сучасних умовах «асортимент» контрабанди надзвичайно різноманітний і час від часу змінюється, залежно від потреб окремих груп населення. Ці потреби детерміновані соціально-економічною обстановкою у країні та соціальними і психологічними особливостями проживаючих у ній громадян.

Поряд із зростанням окремих видів контрабанди простежуються її якісні зміни: контрабандною діяльністю займаються організовані злочинні групи зі стійкими міжнародними зв'язками. У контрабанді наркотичних засобів спостерігається перехід від об'ємних (макова соломка) до менш об'ємних і «важких» наркотиків – опій, екстракт макової соломки, кокаїн тощо. Частіше зустрічаються випадки переміщення синтетичних наркотиків, прекурсорів.

Останнім часом поширились способи вчинення контрабанди за участю представників підприємницьких структур; способи контрабанди з використанням фіктивного транзиту; вчинення контрабанди при співрянні осіб, що здійснюють митний контроль. Активно використовують неіснуючі фіктивні фірми, здійснюються контрабандні операції з давальницькою сировиною, гуманітарною допомогою, декларуються вантажі не своїм найменуванням, здійснюються коди товарів, знижується митна вартість тощо.

Незважаючи на комплекс здійснених органами державної виконавчої влади організаційно-практичних заходів, пов'язаних з нею негативні процеси продовжують мати місце, набувають більш витончених та організованих форм, завдають значної шкоди економіці України, суттєво впливають на кримінологічну ситуацію в державі. Зокрема, мають місце факти незаконного звільнення від митного оформлення, «перерваного» транзиту, переміщення товарів поза пунктами пропуску, недекларування та приховування предметів від митного контролю шляхом подання митному органу документів, що містять неправдиві відомості щодо вартості товарів, кількості вантажу, країни його походження, відправника товару тощо. При цьому активно використовуються фіктивні фірми або такі, що реально акредитовані як учасники зовнішньоекономічної діяльності, але відповідні контракти не укладали.

Правопорушниками залежно від спрямованості заходів державної системи протидії контрабанді постійно користуються механізми і тактика протиправної діяльності. Набув поширення так званий «метод інтелектуального приховування», коли створюються умови для здійснення контрабандних операцій під виглядом експортно-імпорتنих операцій.

За висновками експертів, на сьогодні найбільшою є питома вага контрабандної продукції на ринку автомобілів, аудіо- та відеотехніки, комп'ютерної та побутової техніки, виробів легкої промисловості, продуктів нарічування (насамперед, цукру та м'ясної продукції), тютюну, алкогольних виробів, нафтопродуктів, ювелірних виробів.

Аналіз стану боротьби з контрабандою свідчить, що, незважаючи на комплекс здійснених органами державної виконавчої влади організаційно-практичних заходів, пов'язаних з нею негативні процеси продовжують мати місце, набувають більш витончених та організованих форм, завдають значної шкоди економіці України, суттєво впливають на кримінологічну ситуацію в державі.

Підвищеному рівню протиправної діяльності сприяють насамперед економічні чинники – високі ставки ввізного мита, тарифів, акцизних зборів, оподаткування. Практично кожна ставка, яка перевищує рівень 10–15% від митної вартості, робить імпорт неефективним і, в разі потреби ринку в цій продукції, провокує суб'єктів ЗЕД до пошуку схем ввезення, які не передбачають сплату мита та ПДВ. Відповідно, така продукція на національному ринку є більш конкурентоспроможною за аналогії національного походження за рахунок цінових характеристик, які досягаються шляхом уникнення сплати митних платежів та оподаткування під час імпорту. У зв'язку з цим знижені ставки ввізного мита та оподаткування створить нормальні ринкові умови на певних національних ринках, усуне передумови для нелегального імпорту та переорієнтує товаропотоки в легальний обіг.

Аналіз стану боротьби з контрабандою свідчить, що незважаючи на комплекс здійснених органами державної виконавчої влади організаційно-практичних заходів, пов'язаних з нею негативні процеси продовжують мати місце, набувають більш витончених та організованих форм, завдають значної шкоди економіці України, суттєво впливають на кримінологічну ситуацію в державі.

УДК 343.3/.7(043.2)

Потильчак А. О., асистент,
Пихнівський С. В., магістрант,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ «ХУЛІГАНСТВО»

Однією з необхідних та обов'язкових умов нормального функціонування будь-якої держави та суспільства є забезпечення промадського порядку. Такі протиправні дії, як свідчить вітчизняна та зарубіжна судова й слідча практика, зачіпають цілу низку суспільних відносин, які знаходяться під охороною закону про кримінальну відповідальність, зокрема у сфері життя та здоров'я особи, власності, нормальної роботи органів державної влади, підприємств, установ, організацій тощо.

Не зважаючи на те, що боротьбі з хуліганством приділено увагу, багато її питань продовжують залишатись спірними, інші з них розроблені не досить глибоко і повно. Це стосується розуміння об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта, суб'єктивної сторони хуліганства, його кваліфікуючих ознак, відмежування даного злочину від суміжних деліктів. Має певні проблеми, а деколи і допускає помилки при застосуванні статті 206 КК України і практика. Покращення потребує і саме кримінальне законодавство, регулюючи відповідальність за хуліганство.

Юридичний аналіз складу хуліганства, як і будь-якого іншого злочину, здійснюється, виходячи із законодавчої характеристики його делікту. Дисциплінарні статті 206 Кримінального кодексу України, визначає цей злочин наступним чином: «Хуліганство, тобто умисні дії, що грубо порушують громадський порядок і виражають явну неповагу до суспільства».

Це може бути завдання тілесних ушкоджень, пошкодження чужого майна, тривале і наполегливе перешкоджання нормальній роботі громадських закладів тощо. Тобто вичерпного переліку хуліганських дій немає, тому питання про наявність в діях особи цього складу злочину вирішується в кожному конкретному випадку.

В правовій літературі існують різні точки зору про те, що вважають безпосереднім об'єктом хуліганства. Так, наприклад, В. І. Ткаченко, П. І. Гришаєв, Б. В. Здравомислов вважають, що безпосереднім об'єктом хуліганства, завжди є громадський порядок. На думку інших вчених, безпосереднім об'єктом хуліганства, крім громадського порядку, слід визнати також правила співжиття (А. А. Герцензон), громадську безпеку (Н. Ф. Кузнецов) тощо.

Отже, родовим об'єктом хуліганства слід вважати лише громадський порядок, а під безпосереднім об'єктом злочину – суспільне відношення, якому спричиняє збитки, наносить шкоду конкретний злочин.

Об'єктивна сторона хуліганства виражається в активному діянні, яким грубо порушується громадський порядок і виражається явна неповага до суспільства. В зв'язку з цим, що законодавством не визначений конкретний перелік хуліганських дій, тому в юридичній літературі пропонуються різні класифікації хуліганських проявів.

Так, П. С. Матішевський та І. Н. Данышин ділять останні на три групи. До першої групи відносяться ті злочинні діяння, які виражаються тільки в порушенні громадського порядку без безпосереднього зв'язку з посяганням на особу чи майно. Такі дії можуть виражатись, наприклад, в штучному створенні шуму, аморальні вчинки і т. п. Другу групу складають діяння, що порушують громадський порядок і одночасно супроводжуються посяганнями на особу. В таких випадках хуліганство вчиняється шляхом образи, нанесення ударів, побойв, спричинення тілесних ушкоджень. Третя група вкльо-

паче в себе діяння, що виявляються не лише в порушенні громадського порядку, а і у посяганнях на власність, наприклад, підпад, руйнування тощо.

П. І. Гришаєв, наприклад, об'єднує другий і третій елементи, що виводить П. С. Матішевський. Необхідно зауважити, що хоча запропоновані всі ж носія умовний характер, так як хуліганські діяння часто виражаються в порушенні громадського порядку, що супроводжується посяганнями на особу чи власність.

Ступінь грубого порушення порядку також потребує уточнення. Він залежить від багатьох чинників. До них можна віднести: тривалість хуліганських дій, місце і час їх скоєння, кількість людей, на яких вони спрямовані, вік і рушиться тими чи іншими діями громадський порядок, вирішується в кожному випадку з врахуванням всіх обставин справи. При вирішенні питання про грубе порушення порядку, слід проаналізувати обставовку його вчинення, що характеризується наявністю або відсутністю людей, подійми, які відбуваються в місці вчинення злочину, та їх соціальною значимістю.

Література

1. Коржанський М. Й. Об'єкт і предмет злочину / Коржанський М. Й.; Юридична академія МВС України. – Дніпропетровськ: Діра ЛТД, 2005. – 252 с.
 2. Кузнецова Л. О. Визначення ознак об'єкта хуліганства за законодавством окремих зарубіжних країн / Л. О. Кузнецова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Серія Право. – Випуск 11. – 2008. – С. 311–314.
 3. Кузнецова Л. О. Визначення ознак об'єктивної сторони хуліганства за кримінальним законодавством окремих зарубіжних країн / Л. О. Кузнецова // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. – Хмельницький. – 2009. – № 1. – С. 292–295.
- УДК 343.9(043.2)

Потильчак А. О., асистент,
Січкарчук Р. І., магістрант,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ АКТІВ

Нині в Україні, як і вьому світі взагалі, велику соціальну небезпеку становлять злочини терористичного характеру, які набрали статусу явища глобального масштабу. Розкриття і розслідування даного виду злочину пов'язане з великою кількістю трудностей. У ст. 258 КК України визначено поняття терористичного акту: «терористичний акт, тобто застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для

життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залучення населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, або з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або не вчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами, або привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного (терориста), а також погроза вчинення зазначених дій з тією самою метою».

У ст. 1 ЗУ «Про боротьбу з тероризмом» від 20.03.2003 р. дається наступне визначення терористичного акту: «терористичний акт — злочинне діяння у формі застосування зброї, вчинення вибуху, підпаду чи інших дій, відповідальність за які передбачена ст. 258 КК України. Отже, терористичний акт виражається у скоєнні певного діяння, який зачіпає забезпечення безпеки держави, суспільства та особистості. В історії людства терористичні акти — не новий вид злочину. Дані злочини існували і раніше, проте ще до 70-х років головним об'єктом терористів була власність, але починаючи з 80-х років і до сьогодні їх об'єктом стали люди.

Основними елементами криміналістичної характеристики даного виду злочину є:

— спосіб вчинення злочину, який залежить від ідеологічної платформи конкретного угруповання, його цілей та напрямків діяльності. Можна виділити такі способи вчинення злочину: захоплення заручників, захоплення літаків, використання біологічної зброї, зброї масового ураження, ком'ютерний тероризм;

— спосіб підготовки до вчинення злочину, серед яких можна виділити відшукування вибухівки, виготовлення вибухових пристроїв, придбання зброї, підшукування співучасників;

— спосіб приховування злочину: використання вибухових пристроїв сповільненої дії, з годинниковими замкачами чи з радіокерованими детонаторами;

— місце вчинення злочину, яким найчастіше є міста великої кількості скопчення людей, наприклад, заклади торгівлі, транспорт, вокзали, міста громадського відпочинку, людні вулиці;

— час вчинення злочину, який у злочинах терористичного характеру залежить від конкретної мети, яка стоїть перед терористами;

— обстановка місця вчинення злочину — найчастіше це міста найбільшпо-го скопчення людей, з незанятим контролем з боку правоохоронців;

— предмет злочинного посягання — це ті предмети, які можуть сприяти успішному проведенню терористичних актів;

— особа злочинця: переважно це непрацюючі чоловіки з неповною середньою або середньою освітою у віці від 20 до 35 років, яким притаманні такі риси як імпульсивність, драгівливість, відсутність самоконтролю, збудливість. Дуже часто це особи, які раніше були судимі, що в свою чергу говорить про високий кримінальний професіоналізм. Основною психологічною особливістю терористів є прагнення до абсолютної влади;

— особа жертви. Жертвою тероризму може стати будь-яка особа не залежно від статусу, який вона займає у суспільстві;

— слідові картки злочину. При вчиненні терористичного акту залишається багато слідів самого теракту та майже немає слідів, які б вказували на конкретну особу, яка його вчинила. Це в свою чергу пов'язано з мотивацією терористичних актів, оскільки більшість терористів хочуть, щоб якомога більше людей дізналися про терористичну діяльність. Таким чином буде досягнута їх головна мета — утримання суспільства у страху.

Література

1. Кримінальний кодекс [текст] чинне законодавство України зі змінами та доповненнями станом на 3 вересня 2012 р.: (відповідає офіційному текстові) — К.: «Центр учбової літератури», 2012. — 166 с.
2. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 березня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 25. — Ст. 180.
3. Про концепцію боротьби з тероризмом: Указ Президента України від 25 квітня 2013 р. // Офіційний вісник України. — 2013. — № 34. — С. 30.

УДК 340.134 (045)

Рябікова Г. В., старший викладач,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВОВИЙ МОНІТОРИНГ ТА ПРАВОВА ЕКСПЕРТИЗА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Правова експертиза нормативно-правових актів довгий час розглядалась науковцями як складова частина процесу правотворчості. Останнім часом із розвитком юридичної науки, розробленням нової теорії правового моніторингу правову експертизу нормативно-правових актів розглядають як частину такого моніторингу як під час створення майбутньої норми, так і під час правозастосування [3, с. 51].

Так, Кошпаєнко О. Л. та Богачова О. В. звертають увагу на необхідності підвищення ефективності законотворчого процесу шляхом дослідження питань ефективності дії прийнятих законів, а саме шляхом проведення моніторингу чинного законодавства та правозастосовної практики і нормативного